

عوامل اجتماعی، فرهنگی، خانوادگی و جنسیتی مؤثر در انتخاب رشته تربیت بدنی

توسط داوطلبان کنکور سراسری ۹۳-۹۴

محمد رضا نیک نژاد*^۱؛ سید قاسم قربانزاده زعفرانی^۲؛ ماریه فلاح^۲

۱. دکترای مدیریت ورزشی ۲. کارشناس ارشد مدیریت ورزشی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۳/۰۶/۰۵ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۴/۰۹/۲۱

Analysis of Social, Cultural, Family and Gender in the Selection of Candidates for the Entrance Examination of Physical Education 94-93

Mohammadreza Niknezhad*¹, Seyedghasem Ghorbanzadeh², Marieh Falah²

1. Ph. D. in Sport Management 2. M. A. in Sport Management

Received: (2015/09/04) Accepted: (2015/11/12)

Abstract

The process of choosing candidates for the entrance examination, may, in accordance with the conditions of time and place numerous factors and criteria to be withdrawn. The research investigates the social factors, cultural, family and gender in the selection of candidates for the entrance examination for physical education 94-93 study. The present study was to survey a sample taken from 212 volunteers, 97 male and 115 physical education for girls from the provinces of Semnan, Mazandaran and Golestan in 1393 were 94 students in the total number of samples, ie samples of equal with the population. The instrument was a questionnaire whose validity and reliability were confirmed using scientific methods. To analyze the data, descriptive and inferential statistics as well as correlation and regression spss statistical software was used. The results showed that six important factor in the choice of physical education is important. Physical education students, family, friends, relatives and teachers and school counselors are the first component of the second factor, the acquisition of social status, the third factor, of course, is interested and interesting. Other factors that influence the sex of volunteer, career and discipline are parents. In general, it can be concluded that the voluntary physical education in their chosen field of study of the impact of various factors accept, But the major impression of the various factors; In other words, it must be recognized that students step by step what factors are more or less affected And when you want to get into university, What are your plans for the provision of further studies are needed to see.

Keywords

cultural, gender, candidates, physical education.

چکیده

فرایند انتخاب رشته داوطلبان کنکور سراسری، می‌تواند مطابق با شرایط زمانی و مکانی از عوامل و ملاک‌های متعددی تأثیرپذیر باشد؛ بنابراین تحقیق حاضر در نظر دارد عوامل اجتماعی، فرهنگی، خانوادگی و جنسیتی مؤثر را در انتخاب رشته تربیت بدنی توسط داوطلبان کنکور سراسری ۹۳-۹۴ بررسی نماید. پژوهش حاضر به صورت پیمایشی بوده و جامعه آماری آن ۲۱۲ نفر از داوطلبان رشته تربیت بدنی به تعداد ۹۷ نفر پسر و ۱۱۵ نفر دختر از استان‌های سمنان، گلستان و مازندران در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳ بودند. نمونه آماری به صورت کل شمار، به عبارتی نمونه برابر با جامعه آماری بوده است. ابزار پژوهش پرسشنامه محقق ساخته بود که با استفاده از روش‌های علمی روایی و اعتبار آن تأیید شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها علاوه بر شاخص‌های آمار توصیفی، از آمار استنباطی همچون ضریب همبستگی و رگرسیون و نرم افزار آماری SPSS استفاده شد. یافته‌های تحقیق نشان داد که شش عامل مهم در انتخاب رشته تربیت بدنی نقش دارد. از نظر دانشجویان تربیت بدنی، خانواده، دوستان، بستگان درجه اول و دیران و مشاوران تحصیلی مؤلفه اول هستند عامل دوم، کسب موقعیت اجتماعی و عامل سوم، علاقه و جالب و جذاب بودن رشته تحصیلی است. از دیگر عوامل مؤثر، جنسیت داوطلب، شغل پدر و مادر و رشته تحصیلی است. به طور کلی، می‌توان نتیجه گرفت که داوطلبان رشته تربیت بدنی در انتخاب رشته تحصیلی خود از عوامل متعددی تأثیر می‌پذیرند، اما نکته اساسی و مهم نحوه تأثیر و تأثرات بین عوامل مختلف است؛ به عبارت دیگر، باید تشخیص داد که دانشجویان مرحله به مرحله از چه عواملی بیشتر یا کمتر تأثیر می‌پذیرند و از زمانی که قصد وارد شدن به دانشگاه را دارند چه برنامه‌هایی را برای خود تدارک می‌بینند که بررسی این امر، نیاز به انجام مطالعات بیشتر دارد.

واژه‌های کلیدی

فرهنگی، جنسیتی، تربیت بدنی، داوطلبان.

مقدمه

تربیت بدنی و علوم ورزشی یک رشته میان رشته‌ای است که از علوم مختلف برای تقویت و تربیت جسم و روان انسان استفاده می‌کند. این رشته از یک سو مشتمل بر یک‌سری رشته‌های پایه‌ی پزشکی می‌باشد، تا جایی که فارغ‌التحصیل آن تا حد یک پزشک‌یار، با جسم انسان آشنا می‌شود و از سوی دیگر بخشی از دروس این رشته شامل علوم تربیتی است تا دانشجوی این رشته با کنش و واکنش انسان‌ها آشنا شود و بتواند به عنوان یک مربی با ورزشکاران یا دانش‌آموزان به درستی برخورد کند. بالاخره یکی دیگر از ابعاد این رشته شامل علوم ورزشی است؛ یعنی دانشجو، علوم ورزشی را به صورت علمی و عملی آموزش می‌بیند تا بتواند در رشته‌های مختلف ورزشی مهارت داشته باشد و همچنین توانایی تحقیق در علوم ورزشی را به دست بیاورد.

رشته تربیت بدنی می‌تواند مورد علاقه برخی از دانش‌آموزانی که از توانایی جسمانی و سابقه ورزشی خوبی برخوردارند، واقع شود و همچنین ممکن است انتخابی از روی ناچاری باشد. در هر دو صورت جاذبه‌های این رشته به کلاس‌های علمی و ظهور آنها در کلاس بسیار عملی آن است. علاقمندی دانش‌آموزان و فارغ‌التحصیلان دبیرستان‌ها به ادامه تحصیل در رشته‌های دانشگاهی، موجب شده تا همه ساله تعداد قابل توجهی از آنان در آزمون‌های ورودی دانشگاه‌های دولتی و آزاد شرکت کنند. نصر (۱۳۵۴) در مطالعه‌ای نشان داد که مهم‌ترین عوامل تاثیرگذار بر انتخاب رشته دانشجویان پذیرفته شده در دانشگاه به ترتیب، شامل موارد زیر می‌گردد: صرفاً ورود به دانشگاه، استعداد شخصی، امکان خدمت نوع‌دوستانه در تحصیل این رشته، اهمیت و اعتبار رشته‌ها از نظر علمی و پیدا کردن شغل (هادوی، ۱۳۷۵). معتبری (۱۳۷۱) در بررسی تحلیلی عوامل موثر بر انتخاب رشته ۴۲۹ نفر از دانشجویان ترم اول، دریافت که اکثریت دانشجویان ابراز داشته‌اند که بیشتر عوامل فردی زیستی مانند علاقه و انگیزه تحصیلی بر انتخاب رشته آنها تأثیر داشته تا عوامل اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی و مؤسسه‌ای آموزشی و کنکور سراسری. در برخی دیگر، انتخاب رشته تنها به خاطر ورود به دانشگاه صورت گرفته بود، به طوری که شماری از دانشجویان در رشته‌های دیگر دانشگاه در حال تحصیل بودند که به آن علاقه‌ای نداشتند (تندنویس، ۱۳۷۶). در مطالعه نصر، مهم‌ترین ملاک‌های ورود به دانشگاه عبارت بودند از علاقمندی به رشته، امکان ادامه تحصیل، تناسب رشته با توانایی‌های علمی (۱).

مجتهدی (۱۳۷۲) در تحقیقی دریافت که انتخاب رشته‌ی درصد بالایی از دانشجویان سال اول دانشگاه، به خاطر فشار خانواده به ادامه تحصیل در رشته‌هایی بوده است که بعد از فارغ‌التحصیلی درآمد بیشتر و منزلت اجتماعی بالاتری داشته باشد (نصر و همکاران، ۲۰۰۷).

در مطالعات انجام شده در خارج از ایران نتایج مختلفی به دست آمده است، از جمله هاسلر، اسمیت و وسپر^۱ (۱۹۹۹) و دیویس، نولند و دیتو^۲ (۲۰۰۱) پی بردند که در نظر گرفتن عوامل تحصیلی مثل توانایی، در انتخاب رشته تحصیلی دانشجویان آمریکایی نقش کلیدی داشته است (۵، ۶). در تحقیق راید^۳ (۲۰۰۱) دانشجویان سال اول دانشگاه، مهم‌ترین عامل انتخاب رشته تحصیلی خود را ویژگی فردی و تصمیم شخصی ذکر کرده‌اند (دیویس و همکاران، ۲۰۰۱). دیلی^۴ (۲۰۰۳) در بررسی عوامل مؤثر بر انتخاب رشته تحصیلی در دانشگاه، پی برد که بیشترین تأثیر را اولاً عوامل فردی مثل ارزش‌ها، دانش فردی و نیز علاقه به رشته و سپس عوامل خانوادگی دارند (رید و همکاران، ۲۰۰۳). کرن^۵ (۲۰۰۰) در مطالعه خود تأثیر والدین در نظر و سپس در نظر گرفتن شغل آینده را مهم‌تر از سایر عوامل در انتخاب رشته تحصیلی ذکر کرده است (دیلی و همکاران، ۲۰۰۳). در پژوهش‌های دیگر، نقش مسائل شغلی و دستیابی به حرفه و درآمد بالا در انتخاب رشته تحصیلی به عنوان اولین عامل، مورد تأکید بیشتری قرار گرفته است (کرن و همکاران، ۲۰۰۰). نقش دوستان و همسالان در انتخاب رشته تحصیلی یا دانشگاه نیز در مطالعات ریتزس و موتزان^۶ (۱۹۸۰) و نیز هالیتان و ویلیامز^۷ (۱۹۹۰)، پررنگ‌تر از عوامل دیگر است (پارسون و همکاران، ۱۹۹۷). تأثیر خانواده در انتخاب رشته داوطلبان ورود به دانشگاه نیز در مطالعات پیرسون و دلمان جنکینز^۸ و فریسی، بلچر و ساندرز^۹ (۲۰۰۰) بیشتر از عوامل دیگر است (هالینا و همکاران، ۱۹۹۰). در حیطه تربیت بدنی نیز هادوی (۱۳۷۵)، ضمن بررسی وضعیت جسمانی و قابلیت داوطلبان ورود به دوره کارشناسی رشته تربیت بدنی، در بخش پیشنهادها اعلام می‌کند که در انتخاب معیارهای

1. Hossler, Schmidt & Vesper

2. Davis, Noland & Deato

3. Reid

4. Daly

5. Kern

6. Reitzes & Mutran

7. Hallinan & Williams

8. Pearson & Dellmann-Jenkins

9. Frisbee, Belcher & Sanders

گزینه‌های داوطلبان رشته تربیت بدنی، باید به دو نکته توجه نمود: الف) گزینه‌های اختصاصی علاوه بر دنبال نمودن اهداف اصلی تربیت بدنی، باید هماهنگ با معیارهای کلی انتخاب دانشجویان کشور به وسیله سازمان سنجش باشد؛ ب) در گزینه‌های افراد از معیارهایی استفاده شود که با محتوای دروس دوره تحصیلی و حرفه آینده داوطلبان در ارتباط مستقیم باشد (ریتز و همکاران، ۱۹۸۰). تندنویس (۱۳۷۶) نیز در پژوهشی با عنوان مطالعه توصیفی سوابق تحصیلی و ورزشی دانشجویان مقطع کارشناسی، به این نتیجه رسید که ۶۴/۷ درصد کل دانشجویان دارای دیپلم تجربی بوده و معدل دیپلم ۷۲ درصد پسران و ۱۲/۸ درصد دختران بین ۱۴ تا ۱۷ بود. میانگین معدل دیپلم دختران بیشتر از پسران بود. در مقطع کارشناسی معدل ۷۱/۴ درصد دختران و ۴۲/۶ درصد پسران بین ۱۶ تا ۱۷ بود و معدل کارشناسی حدود ۹۰ درصد از پذیرفته شدگان کارشناسی ارشد بین ۱۴ تا ۱۷ بود. ۹۳/۵ درصد از دانشجویان فارغ‌التحصیل رشته تربیت بدنی بوده‌اند. تنها ۵/۷ درصد از فارغ‌التحصیلان مقطع کارشناسی در سال بعد در مقطع کارشناسی ارشد پذیرفته شده‌اند، ۴۰ درصد آنها سه یا چهار سال پس از فارغ‌التحصیلی موفق به ورود به دوره کارشناسی ارشد شده‌اند (تندنویس، ۱۳۷۶).

روش تحقیق

پژوهش حاضر از نوع توصیفی-پیمایشی است که به روش میدانی و با استفاده از پرسشنامه انجام شد؛ زیرا محقق بر عدم دستکاری متغیرهای مستقل تأکید داشت و فقط به بررسی روابط احتمالی بین متغیرها پرداخت.

جامعه آماری پژوهش حاضر را ۲۱۲ نفر از داوطلبان رشته تربیت بدنی به تعداد ۹۷ نفر پسر و ۱۱۵ نفر دختر از استان‌های سمنان، گلستان و مازندران در سال تحصیلی ۹۴-۱۳۹۳ تشکیل دادند. نمونه آماری به صورت کل شمار، به عبارتی نمونه برابر با جامعه آماری بوده است. ابزار پژوهش پرسشنامه محقق ساخته بود که با استفاده از روش‌های علمی، روایی و اعتبار آن تأیید شد. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌ها علاوه بر شاخص‌های آمار توصیفی، از آمار استنباطی همچون ضریب همبستگی و رگرسیون و نرم‌افزار آماری SPSS استفاده شد.

ابزار پژوهش، پرسشنامه محقق ساخته و بر اساس طیف پنج درجه‌ای لیکرت بود که با توجه به اهداف اختصاصی پژوهش، تنظیم شده و دارای سؤالاتی در زمینه مشخصات تحصیلی و اطلاعات دموگرافیکی دانشجویان بود. همچنین این پرسشنامه، انگیزه‌ها و دلایل ادامه تحصیل در رشته تربیت بدنی را از دیدگاه داوطلبان کنکور سراسری سال ۹۴-۱۳۹۳ ارزیابی می‌کند. برای بررسی روایی پرسشنامه از نظرات اساتید و متخصصین در حوزه مرتبط استفاده شد و با استفاده از روش دلفی و اعمال اصلاحات و نظرات ایشان، روایی پرسشنامه تأیید گردید؛ همچنین برای ارزیابی اعتبار درونی پرسشنامه، در یک مطالعه آزمایشی، تعدادی از

سلامت بدن و ورزشی آن از بسیاری جهات بر روی سلامت روان اثر می‌گذارد و ظرفیت انجام کار و تولید افراد جامعه را بالا برده و کیفیت زندگی را بهبود می‌بخشد. گرچه مسأله اشتغال فارغ‌التحصیلان این رشته آنقدر مهم است که باید از شعار دوری نمائیم، ولی ما باید به این فرهنگ برسیم که هر جنب و جوشی نامش ورزش نیست و حرکات خودسرانه می‌تواند آسیب‌زا باشد، گرچه در کوتاه مدت متوجه آسیب نشویم. فرایند انتخاب رشته داوطلبان کنکور سراسری، می‌تواند مطابق با شرایط زمانی و مکانی از عوامل و ملاک‌های متعددی تأثیرپذیر باشد. داوطلبان کنکور سراسری زمانی که با رشته‌های متنوع دانشگاهی رو به رو می‌شوند، در واقع مجبور هستند تصمیم خویش را اتخاذ نمایند و در این بین عوامل متعددی را در نظر می‌گیرند، چون این امر به آینده آنها برمی‌گردد و در زندگی آتی آنها تأثیرگذار می‌باشد. با توجه به اهمیت موضوع، بررسی این عوامل می‌تواند بر حسب نیازهای دست اندرکاران نظام آموزش عالی، جهت رسیدن به یکی از برون‌دادهای مورد انتظار آموزش عالی، یعنی نیروی انسانی متخصص مورد استفاده قرار گیرد. چنانکه ذکر شد، دانشجویان در جهت

گزینه‌های داوطلبان رشته تربیت بدنی، باید به دو نکته توجه نمود: الف) گزینه‌های اختصاصی علاوه بر دنبال نمودن اهداف اصلی تربیت بدنی، باید هماهنگ با معیارهای کلی انتخاب دانشجویان کشور به وسیله سازمان سنجش باشد؛ ب) در گزینه‌های افراد از معیارهایی استفاده شود که با محتوای دروس دوره تحصیلی و حرفه آینده داوطلبان در ارتباط مستقیم باشد (ریتز و همکاران، ۱۹۸۰). تندنویس (۱۳۷۶) نیز در پژوهشی با عنوان مطالعه توصیفی سوابق تحصیلی و ورزشی دانشجویان مقطع کارشناسی، به این نتیجه رسید که ۶۴/۷ درصد کل دانشجویان دارای دیپلم تجربی بوده و معدل دیپلم ۷۲ درصد پسران و ۱۲/۸ درصد دختران بین ۱۴ تا ۱۷ بود. میانگین معدل دیپلم دختران بیشتر از پسران بود. در مقطع کارشناسی معدل ۷۱/۴ درصد دختران و ۴۲/۶ درصد پسران بین ۱۶ تا ۱۷ بود و معدل کارشناسی حدود ۹۰ درصد از پذیرفته شدگان کارشناسی ارشد بین ۱۴ تا ۱۷ بود. ۹۳/۵ درصد از دانشجویان فارغ‌التحصیل رشته تربیت بدنی بوده‌اند. تنها ۵/۷ درصد از فارغ‌التحصیلان مقطع کارشناسی در سال بعد در مقطع کارشناسی ارشد پذیرفته شده‌اند، ۴۰ درصد آنها سه یا چهار سال پس از فارغ‌التحصیلی موفق به ورود به دوره کارشناسی ارشد شده‌اند (تندنویس، ۱۳۷۶).

به این ترتیب، پس از تدوین طرح نمونه‌گیری و ارسال پرسشنامه، داده‌های پژوهش جمع‌آوری و براساس متغیرهای مستقل فرضی، به کار استخراج و تحلیل آنها پرداخته شد. برای افزایش دقت محاسبات، از آزمون چند متغیره با استفاده از رگرسیون از طریق نرم افزار آماری SPSS عمل شد.

یافته‌های پژوهش

داده‌ها در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی مورد بررسی قرار گرفت. برای تحلیل آماری داده‌ها در سطح توصیفی، از فراوانی و درصد فراوانی استفاده شد که نتایج اطلاعات در جداول ۲ و ۳ قابل مشاهده است.

پرسشنامه‌ها بین داوطلبان توزیع شد و سپس با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ، اعتبار پرسشنامه برابر ۰/۸۳ به دست آمد که میزان مورد قبولی برای تأیید پرسشنامه است. جهت اجرای پرسشنامه و جمع‌آوری اطلاعات، پس از دریافت معرفی‌نامه از دانشگاه مازندران، نسبت به اخذ مجوز اقدام شد و در ادامه، مجوزهای لازم برای حضور در دانشکده تربیت‌بدنی دانشگاه مازندران (محل برگزاری آزمون عملی تربیت‌بدنی) صادر گردید؛ سپس با حضور در دانشگاه و هماهنگی با اساتید مربوطه، پرسشنامه‌ها به صورت حضوری بین افراد نمونه توزیع شد. پس از توجیه دانشجویان نسبت به چگونگی تکمیل پرسشنامه و اهداف پژوهش، از آنها خواسته شد که نسبت به تکمیل دقیق پرسشنامه اقدام نمایند.

جدول ۰۱. بررسی میزان تأثیر عوامل مختلف جهت انتخاب رشته تربیت‌بدنی توسط داوطلبان کنکور سراسری ۹۳-۹۴

انگیزه	خیلی کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی زیاد
علاقه	۱ (۰/۵٪)	۱ (۰/۵٪)	۱۰ (۴/۹٪)	۲۶ (۱۲/۶٪)	۱۶۸ (۸۱/۶٪)
خانواده	۳ (۱/۵٪)	۳ (۱/۵٪)	۲۷ (۱۳/۱٪)	۵۷ (۲۷/۷٪)	۱۱۶ (۵۶/۳٪)
دوستان	۱۰ (۴/۹٪)	۹ (۴/۴٪)	۴۸ (۲۳/۳٪)	۶۳ (۳۰/۶٪)	۷۶ (۳۶/۹٪)
بستگان درجه اول	۸ (۳/۹٪)	۱۱ (۵/۳٪)	۳۷ (۱۸٪)	۵۹ (۲۸/۶٪)	۹۱ (۴۴/۲٪)
دبیران و مشاور مدرسه	۱۲ (۵/۸٪)	۱۶ (۷/۸٪)	۴۴ (۲۱/۴٪)	۶۰ (۲۹/۱٪)	۷۴ (۳۵/۹٪)
جذاب و جالب بودن رشته	۲ (۱٪)	۴ (۱/۹٪)	۱۸ (۸/۷٪)	۴۳ (۲۰/۹٪)	۱۳۹ (۶۷/۵٪)
بازار کار مناسب	۶ (۲/۹٪)	۹ (۴/۴٪)	۵۹ (۲۸/۶٪)	۷۰ (۳۴٪)	۶۲ (۳۰/۱٪)
سهولت قبولی و ادامه تحصیل	۱۰ (۴/۹٪)	۱۶ (۷/۸٪)	۷۴ (۳۵/۹٪)	۶۱ (۲۹/۶٪)	۴۵ (۲۱/۸٪)
داشتن سوابق ورزشی	۱۶ (۷/۸٪)	۲۵ (۱۲/۱٪)	۵۶ (۲۷/۲٪)	۵۷ (۲۷/۷٪)	۵۲ (۲۵/۲٪)
کسب موقعیت اجتماعی	۴ (۱/۹٪)	۱۳ (۶/۳٪)	۷۱ (۳۴/۵٪)	۷۱ (۳۴/۵٪)	۴۷ (۲۲/۸٪)
اهداف	۴ (۱/۹٪)	۷ (۳/۴٪)	۳۳ (۱۶٪)	۸۶ (۴۱/۷٪)	۷۶ (۳۶/۹٪)
اعتبار	۴ (۱/۹٪)	۳ (۱/۵٪)	۳۲ (۱۵/۵٪)	۹۰ (۴۳/۷٪)	۷۷ (۳۷/۴٪)
تحصیل	۱۶ (۷/۸٪)	۱۸ (۸/۷٪)	۵۶ (۲۷/۲٪)	۵۴ (۲۶/۲٪)	۶۲ (۳۰/۱٪)
مطبوعات و رسانه‌های جمعی	۱۲ (۵/۸٪)	۲۳ (۱۱/۲٪)	۷۶ (۳۶/۹٪)	۵۹ (۲۸/۶٪)	۳۶ (۱۷/۵٪)
عدم قبولی در رشته‌های دیگر	۶۴ (۳۱/۱٪)	۵۸ (۲۸/۲٪)	۵۸ (۲۸/۲٪)	۱۵ (۷/۳٪)	۱۱ (۵/۳٪)

مؤلفه مورد بررسی، علاقه بیشترین تأثیر و عدم قبولی در رشته‌های دیگر، کمترین تأثیر را در بین داوطلبان رشته تربیت بدنی داشته است.

جدول (۱) فراوانی و درصد فراوانی مربوط به پاسخ آزمودنی‌های تحقیق به هر یک از سوالات پرسشنامه را نشان می‌دهد. همانطور که در جدول مشاهده می‌شود، از پانزده

جدول ۲. بررسی شغل پدر، شغل مادر و رشته تحصیلی دبیرستان داوطلبان کنکور سراسری ۹۳-۹۴ رشته تربیت بدنی

رشته تحصیلی	علوم انسانی	علوم تجربی	ریاضی فیزیک	سایر
فراوانی (درصد فراوانی)	۱۱۲ (۵۴/۴٪)	۵۳ (۲۵/۷٪)	۳۶ (۱۷/۵٪)	۱ (۰/۵٪)
شغل پدر	راننده	کارمند	آزاد	کشاورز سایر
فراوانی (درصد فراوانی)	۵ (۲/۴٪)	۸۳ (۴۰/۳٪)	۸۰ (۳۸/۸٪)	۱۹ (۹/۲٪)
شغل مادر	خانه دار	کارمند	سایر	
فراوانی (درصد فراوانی)	۱۶۲ (۷۸/۶٪)	۲۸ (۱۳/۶٪)	۶ (۳٪)	

و فیزیک بوده‌اند؛ ضمناً بر حسب نتایج به دست آمده، فرزندان کارمندان بیشترین داوطلب و فرزندان راننده کمترین داوطلب را جهت ادامه تحصیل در رشته تربیت بدنی داشته‌اند.

همانطور که در جدول شماره (۲) مشاهده می‌شود، بیشترین افراد داوطلب جهت ادامه تحصیل در رشته تربیت بدنی از گروه علوم انسانی و کمترین داوطلب از گروه ریاضی

جدول ۳. تحلیل عاملی انگیزه انتخاب رشته تربیت بدنی توسط دانشجویان شرکت کننده در کنکور سراسری ۹۳-۹۴

مؤلفه‌ها	۱	۱	۳	۴	۵	۶
رشته تحصیلی						۸۵۰
شغل پدر						۰/۷۱
شغل مادر						۸۳۲
علاقه			۸۵۷			
خانواده						۰/۷۳۹
دوستان						۰/۷۲۸
بستگان درجه اول						۰/۸۶۹
دبیران و مشاوران تحصیلی						۰/۷۳۴
جذاب و جالب بودن رشته			۰/۸۰۲			
کسب موقعیت اجتماعی			۰/۸۲۸			
جنسیت						۰/۷۹۸

یافته‌های جدول (۳) نشان‌دهنده نظرات دانشجویان در خصوص دلایل انتخاب رشته تربیت‌بدنی و انگیزه‌های آنها است که با استفاده از آزمون تحلیل عاملی، در سطح معناداری ۹۵ درصد قرار دارد.

بحث و نتیجه‌گیری

انتخاب رشته تحصیلی یکی از مهم‌ترین تصمیم‌گیری‌های افراد برای ورود به دانشگاه است. برخی از نظریه‌پردازان معتقدند، افراد در جهت‌گیری‌های خود در خصوص انتخاب رشته تحصیلی در دانشگاه، از عوامل متعددی تأثیر می‌پذیرند. پژوهش حاضر به دلیل اهمیت موضوع، با هدف بررسی عوامل مؤثر بر انتخاب رشته تحصیلی دانشجویان تربیت‌بدنی و علوم ورزشی انجام شد. با توجه به نتایج تحلیل عاملی در جدول شماره ۳، در تحلیل انگیزه‌های دانشجویان جهت انتخاب رشته تربیت‌بدنی، هفت مؤلفه مهم وجود دارد. با توجه به این جدول می‌توان ادعان داشت که از نظر دانشجویان، خانواده، دوستان، بستگان درجه اول و دبیران و مشاوران تحصیلی مؤلفه اول و یکی از مهم‌ترین دلایل انتخاب رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی توسط دانشجویان این رشته می‌باشد.

نتایج تحقیق حاضر نشان داد که خانواده، دوستان، بستگان درجه اول و دبیران و مشاوران تحصیلی به نحوی با مسأله ادامه تحصیل دانشجو در رشته تحصیلی و دانشگاهی که انتخاب می‌کند، مربوط می‌شوند؛ به عبارت دیگر، وقتی دانشجویی رشته‌ای را برای تحصیل انتخاب می‌کند، ممکن است مسائلی از قبیل محتوای دروس، دانسته‌های خویش، کیفیت و اعتبار دانشگاهی که قرار است در آن تحصیل کند و بسیاری از مسائل دیگر را نیز در نظر آورد. برخی از دانشجویان برای ادامه تحصیل به دانشگاه مورد نظر خویش بیشتر توجه دارند و در خصوص ادامه تحصیل اولویت اصلی را به تحصیل در دانشگاه مورد علاقه خویش می‌دهند. کسب موقعیت اجتماعی عامل بعدی تأثیرگذار بر انتخاب رشته تحصیلی دانشجویان تربیت‌بدنی و علوم ورزشی بود. در واقع، قرب و منزلتی که یک رشته خاص در جامعه دارد، می‌تواند به عنوان عامل مهمی در انتخاب رشته تحصیلی

فرد محسوب شود. ریتز و موتزان، دیویس و همکاران (۲۰۰۱)، هالیتان و ویلیامز (۱۹۹۰)، پیرسون و دلمانجکینز و فریسی و همکاران (۲۰۰۰)، نقش دوستان و همسالان، تأثیر خانواده و عوامل اجتماعی را در انتخاب رشته تحصیلی یا دانشگاه مورد نظر پررنگ‌تر از عوامل دیگر می‌دانند که با یافته‌های تحقیق حاضر همخوانی دارد.

علاقه به این رشته و جذاب و جالب بودن آن از دلایل دیگر انتخاب رشته تربیت‌بدنی توسط این دانشجویان می‌باشد. با توجه به جدول شماره ۲ نیز می‌توان مشاهده کرد که حدود ۸۱/۵ درصد از افراد، تأثیر علاقه و ۶۷/۵ درصد از افراد تأثیر جالب و جذاب بودن رشته را در انتخاب این رشته تحصیلی گزارش کرده‌اند. در این پژوهش‌ها نیز یکی از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار بر انتخاب رشته تحصیلی دانشگاهی، عوامل فردی مثل علاقه و جذاب بودن رشته بیان شده است. قرار گرفتن عوامل فردی به عنوان مهم‌ترین عوامل مؤثر بر انتخاب رشته تحصیلی قابل تأمل است، چرا که تحصیل در رشته مورد علاقه و مطابق با توان علمی فرد، احتمال بروز مشکلاتی مثل تغییر رشته، افت تحصیلی، ترک تحصیل و نارضایتی دانشجو را که به صورت احساس سرخوردگی و عدم انگیزش در دانشجویان بروز خواهد کرد، کاهش می‌دهد.

هادوی (۱۳۷۵) نیز در پژوهش خود پیشنهاد کرد که در انتخاب معیارهای گزینش داوطلبان رشته تربیت‌بدنی، باید به دو نکته توجه کرد: الف) گزینش اختصاصی علاوه بر دنبال نمودن اهداف اصلی تربیت‌بدنی، باید هماهنگ با معیارهای کلی انتخاب دانشجویان کشور به وسیله سازمان سنجش باشد؛ ب) در گزینش افراد از معیارهایی استفاده شود که با محتوای دروس دوره تحصیلی و حرفه آینده داوطلبان در ارتباط مستقیم باشد (ریتز و همکاران، ۱۹۸۰). نتایج پژوهش حاضر با نتایج پژوهش هادوی همخوانی دارد. از جهت دیگر جلالی فراهانی و همکاران (۱۳۸۹) نیز یکی از دلایل انتخاب رشته تربیت‌بدنی و علوم ورزشی را در مقطع کارشناسی ارشد توسط دانشجویان مرتبط و غیرمرتبط، علاقمندی دانشجویان به این رشته گزارش می‌کنند (جلالی فراهانی و همکاران، ۱۳۸۹).

صورت، دانستن سلسله مراتب عوامل مؤثر بر انتخاب رشته تحصیلی، به برنامه ریزان آموزش عالی کمک زیادی می‌کند و همچنین، با توجه به نتایج یافته‌ها می‌توان گفت که نظام آموزش عالی کشور به عنوان متولی جذب دانشجویان در رشته‌های مختلف، لازم است اطلاعات جامع و بدون ابهام را در خصوص فرایند انتخاب رشته در اختیار داوطلبان قرار دهد تا با توجه به شرایط و محدودیت‌های موجود داوطلب بتوانند انتخاب شایسته‌ای داشته باشند.

به‌طور کلی، می‌توان نتیجه گرفت که دانشجویان رشته تربیت‌بدنی در انتخاب رشته تحصیلی خود از عوامل متعددی تأثیر می‌پذیرند، اما نکته اساسی و مهم نحوه تأثیر و تأثرات بین عوامل مختلف است؛ به عبارت دیگر، باید تشخیص داد که دانشجویان مرحله به مرحله از چه عواملی بیشتر یا کمتر تأثیر می‌پذیرند و از زمانی که قصد وارد شدن به دانشگاه را دارند، چه برنامه‌هایی را برای خود تدارک می‌بینند تا به آنها کمک شود که بهترین انتخاب را داشته باشند. در هر

منابع

- هادوی، فریده، (۱۳۷۵). «بررسی وضعیت جسمانی و قابلیت حرکتی داوطلبان ورود به دوره کارشناسی تربیت‌بدنی»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی دانشگاه تهران.
- تندنویس، فریدون (۱۳۷۶). «مطالعه توصیفی سوابق تحصیلی و ورزشی دانشجویان مقطع کارشناسی رشته تربیت‌بدنی دانشگاه های کشور»، نشریه حرکت، شماره ۵، ص ۲۵-۳۸.
- جلالی فراهانی، مجید و علیدوست قهفرخی (۱۳۸۹). «بررسی دلایل و انگیزه‌های حضور فارغ‌التحصیلان رشته‌های تربیت‌بدنی در مقطع کارشناسی ارشد تربیت بدنی»، نشریه مدیریت ورزشی، ۷ (۱) ۱۴۵-۱۶۲.
- Nasr, A.R. Arizi, H.R. Alamatsaz, M.H. & Nili, M.R. (2007). Evaluation criteria for selection of candidates for entry into public universities and compare the based on parent education, profession, age and frequency of participation in national tests. *Journal of Psychology Tabriz University*, 2, 109-138 (in Persian).
- Motabari, S.M. (1992). Analytical study of factors influencing students brantkhab some of the students. (Master's dissertation). Tehran University (in Persian).
- Hossler, D. Schmidt, J. & Vesper, N. (1999). *Going to college*. Baltimore: Johns Hopkins University Press. Retrieved from: <http://isadrise.Berueley.Edn/choosingmajor/definition.html>
- Davis, H. D. Noland, D. & Deato, N. (2001). Novel approaches to college choice: A survey of postsecondary opportunities. Annual Meeting of the Association Research, Retrieved from: www.state.tn.us/the/policyinit.html.
- Reid, P. (2002). *Major Decisions: Major Choice*. Retrieved from: www.elon.Edu/ajones.
- Daly, B. A. (2003). Color and gender based difference in the sources of influence attributed to the choice of college major. *Critical Perspectives on Accounting*, 1037, 119- 134.
- Kern, C. W. K. (2000). College choice influences: Urban high school students respond. *Community College Journal of Research and Practice*, 24(6), 487-494.
- Siracuse MV, Schondelmeyer SW, Hadsall RS, Schommer JC. Assessing career aspirations of pharmacy students. *Am J Pharm Educ*. 2004;68(3):75.
- Pearson, C. & Dellmann-Jenkins, M. (1997). Parental influence on a student' selection of a college major. *College Student Journal*, 31(3),301-313.

- Hallinan, M. T. & Williams, R. A. (1990). Students' characteristics and the peer-influence process. *Sociology of education*, 122-132.
- Reitzes, D. C. & Mutran, E. (1980). Significant others and self conceptions: Factors influencing educational expectations and academic performance. *Sociology of Education*, 21-32.
- Frisbee, R.L. Belcher, G. & Sanders, R.E. (2000). Recruitment techniques that influence students to attend four year automotive programs. *Journal of Vocational Education Research*, 25(2), 104-125.